

فهرست مطالب

۱۴	..... مقدمه
۱۵	..... کتاب اول: ارث
۱۵	..... بخش اول: مفاهیم، منابع، تقسیم بندی‌ها و قواعد کلی ارث
۱۵	..... فصل اول: مفاهیم، منابع و تقسیمات
۱۶	..... گفتار اول: مفهوم ارث
۱۷	..... گفتار دوم: مفهوم ترکه و ترکیب آن
۱۷	..... ۱- مفهوم ترکه
۱۸	..... ۲- ترکیب ترکه
۲۱	..... گفتار سوم: منابع قانونی و تمیز قانون حاکم بر ارث
۲۳	..... گفتار چهارم: جایگاه ارث و وصیت در پلان قانون مدنی
۲۳	..... فصل دوم: تحقق ارث، موجبات، شرایط و موانع
۲۴	..... گفتار اول: تحقق ارث
۲۶	..... گفتار دوم: موجبات ارث در قانون مدنی و اقسام و قواعد حاکم بر آن
۲۶	..... ۱- مفاهیم
۳۱	..... ۲- معرفی خویشان نسبی و سببی
۳۳	..... ۳- قواعد ارث‌بری خویشان نسبی
۴۳	..... ۴- قواعد حاکم بر ارث خویشاوندان سببی
۴۵	..... ۵- اجتماع موجبات ارث
۴۵	..... ۶- اداره و تملک ترکه بی‌وارث
۴۷	..... گفتار سوم: شرایط ارث
۴۸	..... ۱- حیات و ارث‌بری حمل
۴۹	..... ۲- اثر وجود حمل بر تقسیم ترکه
۵۱	..... ۳- تردید در زمان فوت اشخاصی که بین آنها توارث وجود دارد
۵۴	..... گفتار چهارم: موانع ارث
۵۵	..... ۱- مانعیّت قتل
۵۷	..... ۲- مانعیّت کفر و دو قاعده مربوط به آن
۶۱	..... فصل سوم: تملک ترکه
۶۳	..... بخش دوم: تعیین سهم الارث وارثان در طبقات مختلف
۶۳	..... فصل اول: سهم الارث وارثان در طبقه اول
۶۸	..... فصل دوم: سهم الارث طبقه دوم
۷۲	..... فصل سوم: سهم الارث طبقه سوم

- فصل چهارم: ارث خنثی و ممسوح و تغییر جنسیت ۷۴
- گفتار اول: ارث خنثی و ممسوح ۷۴
- گفتار دوم: اثر تغییر جنسیت بر میزان سهم الارث ۷۶
- کتاب دوم: امور راجع به ترکه در امور حسبی** ۷۷
- بخش اول: شناسایی وارثان و حفظ و نگهداری ترکه ۷۷
- فصل اول: تصدیق یا گواهی انحصار وراثت ۷۸
- گفتار اول: تعریف گواهی حصر وراثت ۷۸
- گفتار دوم: مرجع صالح (صلاحیت ذاتی و محلی) ۷۸
- گفتار سوم: اشخاص ذی نفع برای تقاضای صدور گواهی ۷۹
- گفتار چهارم: اقدامات لازم برای صدور گواهی و اعتراض ها ۸۰
- ۱- تقدیم دادخواست ۸۰
- ۲- اعتراض ذی نفع ۸۱
- ۳- اعتراض دادستان نسبت به گواهی ۸۳
- گفتار پنجم: ماهیت گواهی حصر وراثت ۸۳
- گفتار ششم: آثار گواهی تصدیق وراثت ۸۴
- ۱- نسبت به مدیون، متصرفان مال متوفی و ادارات ۸۴
- ۲- نسبت به وارثان و ذی نفعان احتمالی ۸۵
- گفتار هفتم: مجازات کیفری قانون انحصار وراثت ۸۵
- فصل دوم: اقدامات فوری برای حفظ و ثبت عناصر ترکه (مهر و موم و تحریر ترکه) ۸۶
- ۱- وضعیت اضطراری ۸۶
- ۲- وضعیت عادی ۸۶
- گفتار اول: مهر و موم ترکه ۸۷
- ۱- مفهوم و هدف ۸۷
- ۲- اشخاص ذی نفع ۸۷
- ۳- موارد مداخله شورا بدون نیاز به درخواست ۸۸
- ۴- ترتیب مهر و موم ترکه ۸۹
- ۵- اموالی که مهر و موم آنها ممکن نیست ۹۰
- ۶- برداشتن مهر و موم ۹۲
- گفتار دوم: تحریر ترکه ۹۳
- ۱- مفهوم ۹۳
- ۲- اختیاری یا اجباری بودن تحریر ۹۴
- ۳- آیین یا ترتیب تحریر ترکه ۹۴
- ۴- آثار جریان تحریر ترکه ۹۵
- بخش دوم: تصفیه و تقسیم ترکه ۹۷

فهرست مطالب □ ۷

فصل اول: تصفیه ترکه	۹۷
گفتار اول: تعریف تصفیه	۹۷
گفتار دوم: تقاضای تصفیه از دادگاه (شرایط، ذی نفعان)	۹۷
گفتار چهارم: قبول یا ردّ ترکه	۹۹
۱- مفهوم قبول ترکه و ضرورت آن	۹۹
۲- ردّ ترکه	۱۰۳
گفتار پنجم: تکالیف مدیر تصفیه	۱۰۵
۱- تحریر ترکه در صورتی که ترکه تحریر نشده باشد	۱۰۶
۲- جمع آوری، اداره و نگهداری ترکه و وصول مطالبات	۱۰۶
۳- رسیدگی به اموال و دیون متوفی	۱۰۶
۴- پرداخت دیون ترکه و اخراج وصایا	۱۰۹
گفتار ششم: شکایت از اقدامات و عملکرد مدیر تصفیه	۱۱۳
فصل دوم: تقسیم ترکه	۱۱۳
گفتار اول: مفهوم تقسیم ترکه	۱۱۴
گفتار دوم: ماهیت تقسیم	۱۱۵
گفتار سوم: نحوه تقسیم	۱۱۵
۱- ارادی بودن تقسیم و مداخله دادگاه در صورت درخواست ذی نفع	۱۱۵
۲- آیین درخواست تقسیم از دادگاه	۱۱۷
۳- نحوه رسیدگی دادگاه	۱۱۷
کتاب سوم: وصیت	۱۲۱
بخش اول: مفاهیم، اوصاف، ماهیت و انعقاد وصیت	۱۲۱
فصل اول: تعاریف، اوصاف و ماهیت	۱۲۱
گفتار اول: تعریف وصیت	۱۲۱
گفتار دوم: اوصاف وصیت	۱۲۴
۱- تعلیق به موت موصی (اعم از موت حقیقی یا فرضی یا حکمی)	۱۲۴
۲- رایگان بودن وصیت	۱۲۴
۳- قابلیت رجوع	۱۲۶
گفتار سوم: ماهیت وصیت	۱۲۷
۱- وصیت تملیکی	۱۲۷
۲- وصیت عهدی	۱۲۹
۳- سایر اقسام وصیت	۱۳۰
فصل دوم: انعقاد وصیت	۱۳۱
گفتار اول: اراده موصی	۱۳۱
گفتار دوم: اهلیت موصی	۱۳۱

- گفتار سوم: قبول یا ردّ وصیت ۱۳۴
- ۱- اهلیت قبول ۱۳۴
- ۲- توالی ایجاب و قبول (فوریت قبول) ۱۳۶
- ۳- شکل قبول ۱۳۷
- ۴- قبول جزئی ۱۳۷
- ۵- زمان اعتبار قبول ۱۳۸
- ۶- به ارث رسیدن قبول به ورثه موصی له ۱۳۹
- ۷- زمان اثرگذاری وصیت یا تحقق تملیک ۱۴۰
- ۸- ردّ وصیت ۱۴۰
- ۹- هزینه موصی به قبل از قبول یا ردّ ۱۴۲
- گفتار چهارم: شرایط موضوع وصیت (موصی به) ۱۴۲
- ۱- مالیت، مشروعیت و قابلیت تملک و انتقال ۱۴۲
- ۲- کفایت قابلیت وجود مال در آینده و امکان مجهول یا مردد بودن موصی به ۱۴۳
- ۳- لزوم مالکیت موصی ۱۴۴
- گفتار پنجم: شرط نفوذ وصیت در ترکه ۱۴۴
- گفتار ششم: رجوع از وصیت ۱۴۸
- ۱- رجوع یک عمل حقوقی رضایی و قابل تبعیض است ۱۴۸
- ۲- اقرار در قالب وصیت قابل رجوع نیست ۱۴۸
- ۳- عدول از رجوع و اثر آن ۱۴۹
- ۴- مسائلی در رجوع ضمنی ۱۴۹
- بخش دوم: اجرای وصیت ۱۵۲
- فصل اول: تعیین ثلث و وصایای نافذ ۱۵۲
- گفتار اول: تعیین مقدار ثلث ۱۵۳
- گفتار دوم: تعیین موصی به و ارزش آن ۱۵۳
- ۱- اگر موصی به عین کلی باشد ۱۵۳
- ۲- موصی به جزء مشاع از ترکه است ۱۵۴
- ۳- موصی به منافع مالی باشد ۱۵۴
- ۴- سهم موصی لهم متعدد در صورت سکوت موصی ۱۵۵
- گفتار سوم: کاهش وصایای زاید بر ثلث ۱۵۵
- فصل دوم: مدیر اجرا (وصی) ۱۵۶
- گفتار اول: اهلیت وصی ۱۵۷
- ۱- در مرحله انعقاد ۱۵۷
- ۲- در اثنای اجرا ۱۵۹

فهرست مطالب □ ۹

- گفتار دوم: شرایط و موانع مربوط به وصی ۱۶۰
- گفتار سوم: موضوع و قلمرو وصایت ۱۶۱
- ۱- سرپرستی اولاد محجور تحت ولایت (ماده ۱۱۸۸ ق.م.ا) ۱۶۲
- ۲- اداره ثلث ۱۶۲
- ۳- اداره و تصفیه ترکه ۱۶۳
- گفتار چهارم: نقش اراده وصی در تشکیل وصایت و تعیین وصی جدید ۱۶۳
- گفتار پنجم: روابط اوصیاء (فرض تعدد وصی) ۱۶۴
- ۱- رابطه طولی (ترتیب) ۱۶۴
- ۲- رابطه عرضی ۱۶۴
- گفتار پنجم: حقوق و تکالیف وصی و نظارت بر وی ۱۶۷
- ۱- اختیارات و تکالیف وصی ۱۶۷
- ۲- نظارت بر وصی ۱۶۹
- گفتار ششم: اثبات وصیت‌نامه (شکل‌های وصیت‌نامه در قانون امور حسبی) ۱۶۹
- ۱- وصیت‌نامه خودنوشت ۱۷۰
- ۲- وصیت‌نامه رسمی ۱۷۲
- ۳- وصیت‌نامه سری ۱۷۳
- ۴- وصیت‌نامه در موارد غیر عادی (اضطراری) ۱۷۴
- کتاب چهارم: شفعه ۱۷۷**
- بخش اول: حق شفعه ۱۷۷
- فصل اول: مفهوم، اوصاف و شرایط ایجاد حق ۱۷۸
- گفتار اول: مفهوم حق شفعه ۱۷۸
- گفتار دوم: اوصاف حق شفعه ۱۷۸
- ۱- مالی و عینی بودن ۱۷۸
- ۲- تبعی بودن ۱۸۰
- ۳- فوری بودن ۱۸۰
- ۴- قابل اسقاط بودن ۱۸۰
- ۵- عدم قابلیت انتقال ارادی به طور مستقل ۱۸۱
- ۶- قابلیت انتقال قهری حق شفعه ۱۸۱
- ۷- تجزیه‌ناپذیری حق شفعه ۱۸۲
- ۸- قانونی بودن حق شفعه ۱۸۳
- گفتار سوم: شرایط ایجاد حق شفعه ۱۸۳
- ۱- وجود عین غیر منقول ۱۸۳
- ۲- وجود اشاعه بین دو مالک عین غیر منقول ۱۸۵
- ۳- قابل تقسیم بودن مال مشاع ۱۸۶

- ۱۸۷.....۴- انتقال حصّه شریک از طریق بیع
- ۱۸۹.....۵- مسلمان بودن شفیع
- ۱۹۰.....۶- قدرت شفیع بر پرداخت قیمت یا ثمن المسمی
- ۱۹۰..... فصل دوم: زوال حق شفعه
- ۱۹۰..... گفتار اول: زوال حق شفعه بدون اراده شفیع
- ۱۹۳..... گفتار دوم: اسقاط حق شفعه به اراده شفیع
- ۱۹۴..... بخش دوم: اعمال حق شفعه (اخذ به شفعه)
- ۱۹۴..... فصل اول: ماهیت اخذ به شفعه
- ۱۹۵..... فصل دوم: شرایط صحّت اخذ به شفعه و آثار آن
- ۱۹۵..... گفتار اول: شرایط صحّت
- ۱۹۵..... ۱- قصد و رضای شفیع
- ۱۹۶..... ۲- منجز بودن اخذ به شفعه
- ۱۹۶..... ۳- اهلیت
- ۱۹۹..... گفتار دوم: آثار و احکام اخذ به شفعه
- ۱۹۹..... ۱- تملک حصّه مبیعه
- ۲- عدم مسؤولیت مشتری نسبت به عیب و خرابی قبل از اخذ به شفعه و
 ۱۹۹..... امانی بودن ید وی بعد از اخذ به شفعه
- ۲۰۰..... ۳- حقوق و تعهدات خریدار پس از اخذ به شفعه
- ۲۰۱..... ۴- بطلان معاملات معارض
- ۲۰۲..... ۵- ضمان درک مبیع
- ۲۰۲..... گفتار سوم: دعوای اخذ به شفعه
- ۲۰۳..... ۱- اعلامی یا تأسیسی بودن دعوی
- ۲۰۳..... ۲- صلاحیت محلی
- ۲۰۳..... ۳- خوانده یا خواندگان دعوی
- ۲۰۳..... ۴- خواسته و ارزیابی آن
- ۲۰۴..... ۵- مستند دعوی
- ۲۰۵..... فهرست منابع